

1. Прочитай речення. Визнач і запиши, якими мовами висловлена думка.

Я люблю рідний край. _____

Я люблю радниў краў. _____

J lubey rodnyj kraj. _____

I love my native land. _____

Підкресли речення, записане рідною мовою.

2. Прочитай текст. Визнач його тему і мету.

Найбільше і найдорожче добро в кожного народу — це його мова. Ота жива схованка людського духу, його багата скарбниця, в яку народ складає і своє давнє життя, і свої сподівання, розум, досвід, почування (*Панас Мирний*).

Склади і запиши висловлювання про мову, скориставшись змістом тексту.

Мова — _____

Мова — _____

Мова — _____

3. Прочитай вірш. Який настрій він навів на тебе? Чому?

ЖОРЖИНИ

Уже і вересню кінець,
настали дні холодні.
До нас, я чула, морозець
прийде вночі сьогодні.

Впаде на луки, на гаї,
побілить лист на вишні...
Погасить сонечка мої —
в саду жоржини пишні.

Та я морозцеві тому
не дам жоржин стоптати:
на руки ніжно їх візьму
і понесу до хати.

Марія Познанська

Випиши слова, які

звучать пестливо, тепло: _____

викликають почуття смутку: _____

вжиті в переносному значенні: _____

_____

4. Доповни ряди прикметниками.

Жоржина червона, рожева з крапочками, синя,

_____

Пелюстки ніжні, оксамитові, видовжені, кучеряві,

_____

Серединка золотиста, велика, _____

_____

Стебло міцне, довге, _____

_____

Листки темно-зелені, овальні, різьблені, _____

_____

Усно склади художній опис жоржини.

5. Прочитай текст. Виділені слова заміни словосполученнями з дужок, поставивши їх у відповідну форму. Утворений текст запиши.

Вечоріло. Небо *потемніло*. На ньому з'явилися зорі. Затих вітерець. Листочки перестали *шелестіти*.

(Вкритися таємничим чарівним килимком, засвітилися золоті ліхтарики, розповідати свої захоплюючі історії, улягтися спати.)

---

6. Перевір написане.

7. Робота над помилками.

**Урок 2   ГОВОРИМО — ЧУЄМО. ЧИТАЄМО — ПИШЕМО.
СКЛАДАННЯ ОПОВІДАННЯ ЗА ПОДАНОЮ ТЕМОЮ**

---

1. Розглянь малюнки. Запиши, в яких випадках використовується усне мовлення, а в яких — писемне. Поясни, чому.

---

2. Прочитай. Поміркуй і запиши відповіді на запитання.

а) У класі підводять підсумки конкурсу на кращий твір. Що доречніше зробити: розповісти про зміст найцікавіших робіт чи прочитати їх вголос? _____

б) Тобі дали опис правил цікавої гри, в якій беруть участь двоє гравців. Ти хочеш пояснити правила своїй молодшій сестрі, щоб пограти з нею. Як ти це робитимеш: прочитаєш записані правила чи перекажеш їх, демонструючи окремі фрагменти? _____

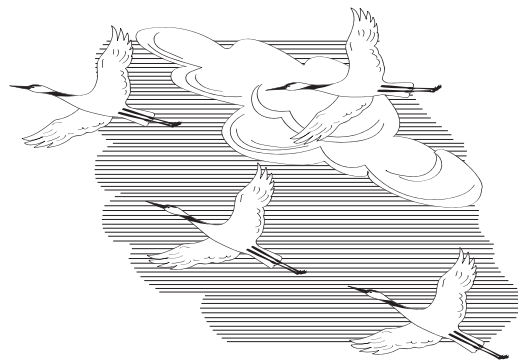
---

3. Прочитай обидва тексти і порівняй їх.

ЖУРАВЛІ ЛЕТЯТЬ

Журавлі летять, курличуть,
шлють останнє «прощавай»,
літечко з собою кличуть,
забирають в теплий край.
Ой, як жалко мені літа
і журавликів моїх!
Та не буду я тужити,
бо весною стріну їх.

Марія Познанська

ЖУРАВЛИК

Восени хлоп'ята знайшли в кущах журавля. А в журавля було поранене крило. Хлоп'ята принесли журавлика в село. І вони довго лікували хворого журавлика. І журавель видужав.

Виправ помилки у тексті «Журавлик». Виправлений текст запиши.

---

4. Склади і запиши оповідання на тему «Як відлітають пташки».

---

5. Перевір написане.

6. Робота над помилками.

Зміст

Урок 1. Добираємо потрібні слова.....	3
Урок 2. Говоримо — чуємо. Читаємо — пишемо. Складання оповідання за поданою темою	5
Урок 3. Слово повідомляє, впливає, допомагає	8
Урок 4. Думаємо, замінюємо, пишемо	10
Урок 5. Вчимося складати речення за малюнками	13
Урок 6. Будуємо текст.....	15
Урок 7. Вчимося добирати слова на задану тему	17
Урок 8. Вчимося розрізняти види текстів	20
Урок 9. Складаємо казку за серією малюнків і планом	23
Урок 10. Говоримо красиво.....	25
Урок 11. Про одне і те ж по-різному	28
Урок 12. Переказуємо детально. Складання твору за серією малюнків.....	30
Урок 13. Переказуємо стисло.....	33
Урок 14. Переказуємо вибірково	36
Урок 15. Переказуємо разом. Складання тексту-міркування	39
Урок 16. Вчимося писати замітки, листи	41
Урок 17. Редагуємо самі	44

Навчальне видання

БУДНА Наталя Олександрівна

ЗОШИТ З РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ

4 клас

Головний редактор *Богдан Будний*

Редакторки *Любов Левчук, Наталія Шост*

Обкладинка *Володимира Басалиги*

Комп'ютерна верстка *Галини Телев'як, Івана Бліща*

Технічний редактор *Неля Домарецька*

Підписано до друку 05.05.2026. Формат 70×84/16. Папір офсетний. Гарнітура UkrainianPragmatica.
Умовн. друк. арк. 3,27 вкл. Умовн. фарбо-відб. 3,27 вкл. Накл. 3 000 пр.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 4221 від 07.12.2011 р.

Навчальна книга — Богдан, Україна, м. Тернопіль, просп. С. Бандери, 34а, 46002.

Навчальна книга — Богдан, а/с 529, Україна, м. Тернопіль, 46008.

У випадку побажань та претензій звертатися: тел./факс (0352) 52-06-07

office@bohdan-books.com

www.bohdan-books.com